

116. Patroonherkenning bij Homeopathie

Leren uit ervaring in de praktijk door patroonherkenning: een voorbeeld over uierontsteking en homeopathie. Leren uit ervaring is echt 1^e handsleren. Je handelt, observeert en reflecteert. Maar hoe weet je nu of je jezelf niet voor de gek houdt? Hoe kun je jezelf zo scholen dat je steeds meer 'intuïtief' het juiste doet? Hoe voorkom je nu dat je verkeerde verbanden legt en verkeerde conclusies trekt?

Evaluatie van eigen handelen

Een belangrijk methode om te evalueren wat je werkelijk hebt gedaan en gezien is door middel van patroonherkenning. Experts, zoals boeren evalueren voortdurend (onbewust en bewust) of de dingen die zij alle dagen om hen heen zien, verlopen volgens de 'hen bekende patronen'. Als ervaren boer heb je een rijk scala aan patronen in je hoofd: hoe ontwikkelt het grasland zich in het voorjaar? Hoe komen de koeien de melkstal binnen? Doordat je innerlijk weet wat normaal is, reageer je op de afwijking. Daar word je wakker aan, daar heb je het gevoel van 'het zit goed of niet goed'.

Als het nu om evaluatie van ervaringskennis in de praktijk gaat, is het van belang om je eigen handelen daarbij in te betrekken. Als boer ben je zelf de belangrijkste actor in je bedrijf. Jij zorgt ervoor dat de zaken op een samenhangende manier afgewerkt worden. Hierin werk je volgens een eigen systeem, dat op vele onderdelen zal afwijken van je buurman. Maar hoe kun je nu op je eigen handelingen en ervaringen vertrouwen? Het evalueren van eigen handelen speelt een belangrijke rol. Hieronder is een ervaring van een veehouder weergegeven van een jarenlang probleem met een aparte vorm van mastitis. De veehouder vertelt over al zijn handelingen om van deze mastitis af te komen. Ervaringen zijn altijd verhalend, zo ook deze ervaring: "de homeopathische genezing van de blaasjes op de spenen".

"Het probleem van de blaasjes speelt al jaren, niet alleen hier maar ook op ons oude bedrijf (vóór de verhuizing). Het heeft veel soorten voederrantsoen overleefd, het heeft daar dus niets mee te maken. Wat we ook met het voederrantsoen oplosten, we hebben nooit het bedrijfsprobleem [de blaasjes] mee opgelost.

Vroeger was het [de blaasjes] puur een mastitisprobleem, wij noemden dat toen anders. In wezen hadden we het toen al. De enige oplossing ervoor was: soda. Er is geen diagnose voor de blaasjes. Het enige wat gezegd werd was om soda te gebruiken. Dit blaasjesprobleem is onbekend bij iedereen.

Elk jaar was het een probleem. Er vielen wel 6-7 koeien per jaar daardoor (of door de gevolgen) uit. Als je de koeien voor de blaasjes met penicilline behandelde voordat ze mastitis kregen kon je ze misschien nog redden maar dat waren de koeien die altijd heel zwaar molken en om die redenen weggingen. Die kwamen later weer terug, hadden later dan altijd hoog celgetal. Ze zijn dan niet meer geschikt als melkkoe. Het was dus wel gestopt, maar het hielp nooit echt. Het was altijd een lapmiddel.

Op de speen ontstond een heel klein plekje, het leek op een blaasje. Het begint heel klein en wordt groter. Dan is het een blaasje, het velletje gaat eraf, het blaasje begint te 'lopen' (het wordt groter of er ontstaan nieuwe plekjes), naar beneden toe aan de buitenkant van de speen. Voor je het ziet (want je ziet het pas wanneer het velletje eraf gaat) zit het al op het slotgat, gaat in het tepelkanaal en verwoest alles. Het kwartier is niet te melken. Wel met de hand, niet met de machine (velletjes verstoppen de boel). Het slotgat sluit nooit meer goed af. Dus mastitis, altijd goed raak. Het is niet te behandelen met antibiotica, geen enkel penicillinesoort. Gevolg: speen eraf is de enige manier om koe te redden. Weer een weg. Per koe kunnen er meer kwartieren zijn.

We hebben van alles geprobeerd. Voorbehandelen met doekjes in soda hielp wat, kwam toch terug. Dippen met jodium, 15 jaar gedaan. Je houdt jezelf voor de gek met jodium. Spray installatie met jodium hielp een beetje, maar komt terug in versterkte mate. Soda dippen hielp niet, ermee gestopt. Papier: hielp ook niet. Dan maar droge doeken, wasmachine, hielp niet.

Er leek een samenhang met het seizoen: vooral in de herfst, wij gaven eerst de schuld aan het rantsoen. Omdat het gras eiwitrijk is in de herfst, is niet te compenseren, de ureumgehalte stijgt. Het melkt goed. Maar zodra je beter voer geeft (overgang winterrantsoen) krijgt de koe meer weerstand en gooit al de

rotzooi er weer uit. Dan komen de problemen. Je denkt dat je het fout doet maar juist niet: de koe compenseert eerdere problemen (met betere voer), de weerstand schommelt en krijg je meer mastitis. Op de oude boerderij hadden we de hele winter problemen. Niet alleen blaasjes maar ook mastitis. In de nieuwe stal is er veel ten goede veranderd: de vloer is nu schoon, de mestschuiver gaat 12x per dag. Vroeger was het een dichte vloer, nu is het roostervloer met schuiver: geen mestspetters meer. Het voerrantsoen klopt nu hele jaar door. Ook in herfst. Melkeiwit klopt met eiwitgehalte voer, ureumgehalte blijft laag. We hebben gezonde koeien maar die verdomde blaasjes komen toch steeds terug.

Toen hebben we het homeopathisch middel Graphitis gegeven aan de koeien die blaasjes hadden, op advies van Liesbeth Ellinger (januari 2002). Ik had het idee dat het stopte, het werd niet groter. Maar je ziet het pas als het er al ver heen is, als je het probleem al hebt. Het werkte wel, het stopte. Ik had ook zalf van de (reguliere) veearts gekregen. Ik had hem gevraagd: geef mij iets dat helpt, wat het ook is. Het was een potje zonder etiket: het doodde alles maar loste het probleem niet op. Ik heb de zalf en Graphitis uit elkaar gehouden en vergeleken: het waren verschillende koeien. De zalf van de veearts was een lapmiddel: alles dodend als er al iets was, maar er kwam niets meer bij nadat ik homeopathie had gegeven. Toen heb ik Graphitis door het drinkwater gegooid met het idee van 'we zien wel'. Paar maanden vergeten, 'het zal wel'. Het probleem kwam niet terug. Toen zag ik een paar koeien die wat hadden waarvan ik dacht: 'dit het zou het wel kunnen zijn, misschien komt hier een beginnend blaasje'. Toen heb ik nog een keer Graphitis door het drinkwater gedaan. Sindsdien de hele winter geen last van gehad.

Inzicht in het ziektepatroon

Ik zag dat er toch steeds nieuwe blaasjes bij kwamen. Ik besepte dat ik altijd te laat was. Tijdens het melken ben ik een keer heel specifiek gaan kijken, ook bij de koeien die in principe niets hadden. En verrek: dáár begint al iets wat erop lijkt en dáár ook, misschien zou het het kunnen zijn. Misschien begint het wel een jaar voor je het ziet! Het is dan nog niks. Ik moest er dus eerder bij zijn, als de blaasjes er zijn is het al te laat. Dus: in drinkwater gooien, dan krijgen ze allemaal Graphitis preventief. Toen vergeten, ik deed het echt zo van : 'we zien wel'. Toen later besepte ik opeens dat het probleem er niet meer was. Het was doorslaggevend.

Ik kan geen andere dingen bedenken die in die periode zijn veranderd. Het rantsoen was hetzelfde, ook in de kritieke periode in de winter. Het had alles overleefd, maar dát niet, uniek! De hele winter hebben we geen last meer van blaasjes.

We zaten dus altijd tegen de 400.000-grens [celgetal], ook in de nieuwe stal, waar alles nieuw was en goed. Het lag niet aan de melkmachine. Na de laatste ingreep met Graphitis zakte al een jaar het celgetal, iedere maand. Nu zitten we tegen de 220-210, dat is voor ons heel goed. Het gaat langzaam, maar het blijft zakken. De koeien met hoog celgetal zijn er nog wel, maar gemiddeld zakt het.

Alle melk ging in de tank deze hele lente [2002]. Dat is ongekend, we hadden altijd antibiotica-melk. Nu hebben we geen melk meer voor kalveren. Weinig mastitis.

Ik heb sindsdien niet meer Graphitis gegeven. Het is niet nodig, ook al denk ik soms 'Oeh', maar nee, het komt niet terug. Hoog celgetal is nu veel minder een prioriteit, vroeger keken we er veel meer naar. Het was altijd reden om met droogzetters droog te zetten. Anders ging het fout in de droogstand. Nu durf ik meer aan, zonder droogzetters. Dat kon vroeger eigenlijk anders niet.

Wij dachten altijd dat onbalans met voeding te doen had. Daarom zijn we 12-13 jaar geleden biologisch geworden. Maar hier had het niet met voeding te maken. Wat dan wel?? Het is niet de ventilatie, die is nu in orde ten opzichte van vroeger.

Blaasjes is disbalans, het is duidelijk van moeder naar dochter gegaan al die jaren. Niet een voedingsprobleem. Sporelementen: we hebben bloedonderzoeken gedaan, Algavit bleek precies hetgeen te zijn wat we nodig hadden. Hypes. Daar ligt het niet aan.

Waarom komt de onbalans van de blaasjes niet terug? Snap ik niet. Ze moeten terugkomen! Waarom komt die infectie niet terug als dat het was? Konden ze er nét niet overheen komen? Het kwam na de eerste

behandeling met Graphitis maar heel voorzichtig weer terug, het had met hele kleine weerstandsproblemen te maken dat het terugkwam. Het was misschien op de grens.”

Evaluatie van de ervaringen geven zekerheid over de werking van de ingreep

Op basis van hetgeen de boer vertelt, kun je de vraag stellen: hoe weet je nu zeker dat het de genezing met het middel heeft te maken en niet toevallig is of door het weer komt? Welke elementen geven zekerheid over de werking van Graphitis?

De veehouder kent het probleem al 15 jaar. Door zijn ervaring weet hij precies hoe het verloop van de ziekte is, hij is op dat gebied echt een ‘ervaringsdeskundige’ geworden. Zo kwam het probleem iedere winter terug. Het gevolg was dat het celgetal altijd aan de hoge kant was (rond de 400.000). Dit is een objectief meetbare indicatie van het probleem.

De veehouder heeft al die jaren zonder succes van alles geprobeerd om het probleem op te lossen, niet alleen met middeltjes (penicilline, soda, jodium, papieren doeken, droge doeken, wasmachine, mineralen...) maar ook vanuit het hele bedrijfssysteem (voeding is nu in orde, omschakeling naar biologisch, nieuwe huisvesting op nieuwe locatie, nieuwe melkmachine...).

De ingreep (het toedienen van Graphitis) was de enige verandering. De ingreep was in twee stappen, die als een herhaalde ingreep gezien kunnen worden:

- Eerst individueel Graphitis gegeven aan de koeien die blaasjes hadden, op advies van Liesbeth.
- Dan in het drinkwater, nadat er een keer tijdens het melken heel precies naar de spenen gekeken is en een nieuw inzicht is ontstaan: de veehouder was altijd te laat en reageerde met symptoombestrijding.

De veranderingen na de ingreep zijn duidelijk en relatief direct in de tijd, en de gevolgen van het oplossen van het probleem passen bij het ‘ziektepatroon’. Het ‘ziektepatroon’ begreep de veehouder in een ‘flash’ (inzicht wat hij plotseling doorzag) en aan de hand van wat hij door de jaren heen heeft waargenomen: het probleem ontstaat op de speen eerder dan dat de blaasjes zichtbaar worden (“ik was altijd te laat”). Het gaat dan het tepelkanaal in en zorgt ervoor dat melken onmogelijk is: het gevolg is hoog celgetal en uierontsteking. Alle soorten uierontsteking komen voor omdat ze secundair zijn. Het eindigt meestal met een drie-speen en de koe moet uiteindelijk dus weg. Het zijn 6-7 koeien per jaar die weggaan door de gevolgen van de blaasjes. Dit heeft invloed op het hele bedrijf: niet alleen de slechtste koeien worden weggeselecteerd maar misschien ook de beste (qua melkgift en voerbenuiting), en er wordt veel energie in het probleem geïnvesteerd.

Het probleem is opgelost direct na het toedienen van Graphitis: de hele winter zijn er geen blaasjes meer geweest. Dit uit zich conform het ‘ziektepatroon’: geen blaasjes meer, dalend celgetal, weinig mastitis, geen melk meer voor de kalveren, een lopend bedrijf waarbij nu de slechtste koeien eruit gaan.

De zekerheid van de werking komt in eerste instantie van de ‘lang voor kort na’ situatie, die in dit geval extreem is. Het wordt bevestigd doordat:

- er op het moment van de ingreep niets anders is veranderd (behalve dat de boer opeens een nieuw inzicht kreeg in de situatie) en
- alle denkbare ingrepen en veranderingen al zijn uitgetest, zonder succes.

Ik ben ervan overtuigd, dat de biologische veehouderij zich voor een belangrijk deel ontwikkelt uit ervaring. Evalueer ze daarom zorgvuldig, wees zuiver in je observaties en vertel je burens geen ‘indianenverhalen’, maar goede gereflecteerde ervaringen. De patroonherkenning is daarvoor een belangrijk instrument.

Ton Baars en Joachim Deru